

S. Sayısı : 236

Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/532)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1309 - 6 - 1234

2 .IV . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 24 .III . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan, Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanuna ek kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

S. G. Kınaltay

Gereke

Altmış beş bin nüfuslu Gaziantep şehri ile Nizip, Birecik, Karkamış ve mücavir bölgelerin çeşitli ürünler istihsalindeki geniş kabiliyet ve verimi ile memleketimizin iktisadi hayatında kazandıkları büyük önemi dolayısıyla bu bölgelerin Gaziantep'den Fevzipaşa - Diyarbakır hattımızın Narlı İstasyonuna demiryolu ile bağlanarak inkişaflarının sağlanması zaruri görülmüş ve 4643 sayılı Kanunla Gaziantep ve Maraş'ın ana hatta bağlanması için verilen yirmi milyon liralık ödenekle 1946 senesinde bu hatların inşasına başlanmış ve bunlardan Köprüağzı - Maraş hattı ikmal edilmiş ise de Hükümetçe ittihaz olunan bâzı malî ve iktisadi kararlar sebebiyle inşaat yüklenicileri ile hâsıl olan ihtilâf yüzünden Narlı - Gaziantep şube hattının ikmaline imkân bulunamamış ve mezkûr hat bugünkü rayiç ve fiyatlara göre ihale edileceğinden bu yüzden hâsıl olacak nispette bir artış ve bilhassa ahşap travers tedarik olunamaması yüzünden mubayaasına zaruret görülen demir travers ile ray ve küçük malzeme fiyatlarının da artmış olması dolayısıyla bu hattın bitirilebilmesi için mevcut 20 milyon liralık ödenek yetkisinin 35 milyon liraya çıkarılması icabettmektedir.

Diğer taraftan bugün memleketimizden Irak ve Hindistan'a yapılan yolu ve eşya nakliyatı ile buralardan memleketimize yapılan nakliyatı sağlayan trenlerin Meydanekbez ve Carablus'tan Suriye topraklarına girerek bu yabancı memlekette fuzulen 163 kilometrelik bir mesafe katettikten sonra tekrar memleketimize girerek yoluna devam etmesi çok gayritabiî bir durum yaratmakta ve birçok zorluklar ihdas etmektedir. Hususiyile bu durumun son defa İskenderun'da ihdas edilmesi kabul olunan serbest bölgenin Irak ve İran demiryolları ile tesis edeceği münasebetler üzerinde de müessir olacağını göz önünde bulundurmak ve rasyonel ulaştırma esasları ile telif olunabilecek derecede zaman kaybindan, masraf ihtiyarından kaçınmak icabettiğinde şüphe bırakmamaktadır.

Binaenaleyh gün geçtikçe kesafeti artan ve artacak olan nakliyatta zaman ve masrafı azaltmak için yabancı bir memlekettten fuzuli olarak geçen trenlerin memleketimiz içine alınarak trafiğin artırılması ve bunun için de Gaziantep'in 100 kilometrelik bir hatla Suriye hududumuzdan geçen Karkamış istasyonuna bağlanarak Türkiye - Bağdat - Hindistan karşılıklı nakliyatının en kısa

yoldan daha az zaman ve masrafla sağlanması son derece faydalı, hattâ zaruri görülmüş ve bunun için de 30 milyon liralık bir ödeneğe ihtiyaç bulunmuştur.

Kanun projesinin birinci maddesi, bir taraftan Narlı - Gazianteb hattının ikmalini ve diğer taraftan da Gazianteb Karkamış istasyonuna bir demiryolu ile bağlanmasını teminen gerekli ödeneğin ve inşa yetkisinin verilmesini sağlamak için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

x

13 . V . 1949

Esas No. 1/532

Karar No. 17

Yüksek Başkanlığa

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 24 . III . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılıp Başbakanlığın 2 . IV . 1949 tarih ve 7/1309 6/1234 sayılı yazıları ile sunulan, ve Komisyonumuza havale buyurulan (Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı) Bayındırlık Bakanı ve bu Bakanlığın mütehassısları huzurunda konuşuldu ve incelendi.

Hükümetin gerekçesinden anlaşıldığına göre tasarısı :

I - Köprüağzı - Maraş şube hattı ile Narlı - Gazianteb hattının yapılması için ;

4643 sayılı Kanunla alınmış olan 20 milyon liralık yetkinin 35 milyon liraya çıkarılmasını ;

II - Yapılacak Narlı - Gazianteb şube hattının Cenup Demiryollarımız üzerindeki Karkamış istasyonuna bağlanmasını sağlamak üzere 30 milyon liralık bir yetki daha verilmesini ;

Ve bu suretle Maraş - Köprüağzı - Narlı - Gazianteb - Kargamış hatları inşaatına sarfedilmek üzere 2 . VIII . 1944 tarih ve 4643 sayılı Kanunla verilen 20 milyon liralık yetkiye 45 milyon lira daha ilâve edilerek 65 milyon liraya iblâğını hedef tutmaktadır.

Filhakika, Maraş şube hattı yapılmış ve işletmeye açılmış ise de Narlı - Gazianteb şube hattı râyiçlerin yükselmesi ve daha birçok sebeplerle bugüne kadar başlanamamış denecek mahiyette yüzüstü kalmıştır. Gerek Maraş şube hattının üst kısmına ait cüz'i noksanların ikmali ve gerek Gazianteb şube hattının biran evvel in-

şası sağlanmak üzere 4643 sayılı Kanunla verilmiş olan 20 milyon liralık yetkinin 35 milyon liraya çıkarılması çok yerinde görülmüştür.

Bu para ile Gazianteb şube hattı da ikmal edilebilirse yuvarlak hesaplara 30 kilometrelik Maraş şube hattı 9 milyon liraya ; 85 kilometre uzunluğundaki Narlı - Gazianteb şube hattı, 26 milyon liraya mal olmuş bulunacaktır.

Takriben 100 kilometre uzunluğundaki Gazianteb - Kargamış hattına gelince :

Hükümetin gerekçesinde izah edildiği ve hile bugün Cenup demiryollarımızla, Suriye hatları üzerinde 163 kilometrelik bir mesafe katettikten sonra birleşebilmekteyiz. Bu yüzden her yıl Suriye Demiryollar İdaresine bir buçuk milyon lira ödemek zorunda kaldığımız gibi birçok müşkülâtı da iktiham etmek gerekmektedir. Trafik arttıkça bir buçuk milyon liranın yükseleceği de tabiidir.

Kargamış - Gazianteb hattı inşa edilince bu müşkülât ortadan kalkacağı gibi her yıl en az bir buçuk milyon lira memleketimiz içinde kalacaktır.

Yüz kilometre kadar bir tuli haiz olan bu hattın, (Nizip) in ve (Birecek) in inkişafına büyük yardımcı olacaktır.

Yalnız Suriye Demiryollar İdaresine bugün ödenmekte olan para ile inşa bedelini yirmi sene gibi kısa bir zamanda karşılayacak olan bu hattın yapılmasına birgün evvel başlanması çok yerinde görülmüştür.

Yukardaki mülâhazalara dayanılarak tasarının aynen kabulü oy birliği ile Komisyonumuzca tasvip edilmiştir.

Birinci, ikinci ve üçüncü maddeler Hükümetin teklifi ve hile aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve-
rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Ko. Başkanı	Sözcü	Ktâtip
Trabzon	İsparta	Konya
S. Day	K. Aydar	R. Erel
Ankara	Antalya	
R. Börekcî	Niyazi Aksu	
	İmzada bulunamadı.	

Kocaeli
A. Faik Abasıyanık
İmzada bulunamadı.

Kütahya
H. Benli

Samsun
Y. Kalgay

Tunceli
Mahmut Tan
İmzada bulunamadı.

Konya
S. Çumralı

Niğde
Halit Mengi
İmzada bulunamadı.

Sinob
L. Aksoy

Urfa
Razi Soyer
İmzada bulunamadı.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/532
Karar No. 145

27 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

Demiryollar ve limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanuna ek olarak Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 2. IV. 1949 tarihli ve 6/1234 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmele Bayındırlık Bakanı Şevket Adalan hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Tasarı, 4643 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Maraş ve Gaziantep şube hatlarının inşası için verilmiş olan 20 milyonluk gelecek yıllara geçici yüklenme yetkisinin Maraş, Narlı - Gaziantep - Karkamış hatları inşaatı için 65 milyon liraya çıkarılması maksadıyla hazırlanmış ve Bayındırlık Komisyonunca da aynıyle kabul edilmiştir. Komisyonumuzca da esas itibariyle uygun görülen tasarı şu maksatları ihtiva etmektedir :

a) Yukarda adı geçen kanunun verdiği yetkiye dayanılarak evvelce ihalesi yapılmış olan Maraş ve Gaziantep şube hatlarının mütaahhidiyle hâsıl olan fiyat ihtilâfı Danıştayca mütaahhit aleyhine neticelendiğinden mütaahhit tarafından inşaatın durdurulması üzerine % 35 kadar bir fazlalıkla yeniden ihalesi kabil olmuş ve bu sebeple 20 milyonluk yetkinin 35 milyona çı-

karılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

b) Gaziantep şube hattının temdidî suretiyle hem Karkamış'a kadar zengin bir bölgenin kalkınmasını temin ve hem Cenup hattının Suriye içinde dolaşan 163 kilometrelik kısmının birçok yönlerden hususle getirdiği zararlı neticeleri izale etmek ve İran ve Irak transit yolunun Nusaybin'den itibaren tamamiyle memleketimiz içinden geçmesini ve bu suretle bu hattın tamamı üzerinde transit işlerinin gereklerine uygun her türlü tasarrufları sağlamak ve İskenderon limanının müstakbel inkişafını temin etmek üzere Gaziantep'den Karkamış'a kadar uzanacak hat için takriben 30 milyonluk bir yüklenme yetkisi gerekmiştir.

Her iki maksat da yukarda arzedilen işlerin gereklerine uygun ise de Hükümetçe genel bir programa bağlandığı bildirilen demiryolları inşaatının ihtiyaçların taziyikına göre parça parça değil düzenli bir esasa göre ayarlanmasını ve esas program dairesinde bu işe hız verilmesinin raporumuzda belirtilmesini Komisyonumuz uygun görmüştür.

Bayındırlık Bütçesinde bu hattın inşası için konan ödenek halen 2 900 000 liradan ibarettir. Bu miktar ilerde artırılmadıkça bu hattın inşasının çok uzıyacağı tabiidir. Bu cihetin göz

önünde bulundurulacak hattın bir an evvel inşasını temin edecek bir tertibin Hükümetçe düzenlenmesini Komisyonumuz temenni etmektedir.

Tasarı Komisyonumuzca da teklif veçhile aynıyle kabul edilmiş olup ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	
Mardin	Ankara	Anayasa
R. Erten	M. Eriş	A. K. Yiğitoğlu

Ankara		Aydın
Dr. A. H. Selgöl		R. Alpman
Çoruh		Diyarbakır
Dr. C. Kazancıoğlu		Ş. Uluğ
İsparta	Kastamonu	Konya
K. Turan	M. Akalın	M. A. Binal
Malatya	Niğde	Rize
M. S. Eti	R. Gürsoy	T. B. Balta
Samsun		Seyhan
M. A. Yörüker		A. R. Yüreğir

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Demiryolları ve Limanları inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında ki 4643 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — Demiryolları ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 2. VIII. 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Maraş ve Gaziantep şube hatlarının inşası için verilen (20) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenme yetkisi, Maraş - Narlı - Gaziantep - Karkamış hatları inşaatına harcanmak üzere (65) milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
Ş. Gönaltay	Başb. Yardımcısı
	Nihat Erim
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
N. E. Sumer	Fuad Sirmen
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Çakır	E. Erişirgil
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
N. Sadak	İ. R. Aksal
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. Banguoğlu	Ş. Adalan
Ekonomi ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
C. S. Barlas	Dr. K. Bayisit
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
Dr. F. Ş. Bürge	Caavid Oral
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
	Reşat Ş. Sirer